

НОВІ ПІДХОДИ В РАЦІОНАЛЬНОМУ ВИКОРИСТАННІ МІНЕРАЛЬНИХ РЕСУРСІВ ЗАКАРПАТТЯ

**КРИЧФАЛУШІЙ В.М., ЛЕМКО І.С., ДЖУМУРАТ І.Й., КЕМІНЬ Н.С.,
ШИМОНЯК В.М., РЕЗНІЧЕНКО В.П., КАНТУР В.Г.,
ХОМІН М.Г., КРАЇЛО М.А.**

**ОДП “Закарпаттурист”,
НПО “Реабілітація” МОЗ України, м. Ужгород**

Пошуки нових підходів до раціонального використання лікувально-оздоровчих рекреаційних ресурсів Закарпаття, високий попит на лікування та оздоровлення в умовах Закарпаття, особливо населення екологічно забруднених регіонів України, визначили необхідність створення на базі існуючого ліжкового фонду окремих турбаз та баз відпочинку ДП “Закарпаттурист” лікувально-оздоровчих закладів нового типу – лікувально-оздоровчих комплексів (ЛОК) [1,2]. Такі можливості були виявлені на тих туристичних та оздоровчих об’єктах, де є достатня матеріальна база, а також наявні лікувальні фактори, зокрема бальнеоресурси.

Лікувально-оздоровчі комплекси створилися та створюються на турбазах “Нарцис” (м. Хуст), “Латориця” (м. Мукачеве), “Полонина” (с. Лумшори), “Трембіта” (сmt. Кобилецька Поляна), “Тиса” (сmt. Ясіня), “Плай” (с. Тарасівка), “Ялинка” (с. Усть-Чорна).

Так, матеріальна база та наявність лікувальних мінеральних вод (МВ) в Хустсько-Виноградівській курортній зоні дозволили проводити в ЛОК “Нарцис” (200 ліжкомісць) такий комплекс лікувально-оздоровчих та діагностичних заходів:

- питне лікувальне використання МВ Шаянська;
- йодо-бромні ванни із Велятинської МВ у водолікарні “Термальні води”;
- інгаляції МВ;
- фізіопроцедури, ЛФК, масаж;
- при необхідності скринінгова діагностика на базі лабораторії ЦРЛ.

Поряд з цим організовано туризм, екскурсії по заповідних місцях Хустського району. Це дозволяє цілорічно проводити оздоровлення та лікування дітей із екологічно забруднених територій України.

На базі лікувально-спортивного оздоровчого комплексу “Латориця” (240 ліжкомісць) в Мукачівській курортно-рекреаційній зоні використовується термальна хлоридна кальцієво-натрієва МВ в басейні, а також кінезітерапія, фізіотерапія, мануальна терапія та ін. ЛОК “Латориця” спеціалізується на медичній реабілітації спортсменів.

Така спеціалізація планується і для турбази “Полонина” (100 ліжкомісць) – Велико-Березнянсько-Перечинська курортно-рекреаційна зона, де в басейні використовуються слабосульфідні мінеральні води. Можливим також є їх використання в інгаляціях, ваннах, питне, як і інших трьох джерел МВ на території турбази. Всі заплановані роботи можуть бути початковим етапом відродження курорту Лумшори.

В умовах турбази “Трембіта” (100 ліжкомісць), розташованій на місці колишнього курорту, в Рахівській курортно-рекреаційній зоні, поряд з кліматотерапією в умовах низькогір’я (400–1000 м над рівнем моря) проводиться питне використання вуглекислих залізистих маломінералізованих хлоридно-гідрокарбонатних вод Кобилецько-Полянського родовища, таласотерапія на соляних озерах курорту Солотвино в літній період. При необхідності

проводиться експрес-діагностика на базі міської лікарні смт. Кобилецька Поляна. Організовано туризм, екскурсії по заповідних місцях та історико-архітектурних пам'ятках Рахівського району.

В спортивно-оздоровчому комплексі "Тиса" (100 ліжкомісць) використовується питне застосування вуглекислих залізисто-миш'яковистих вод курорту Кваси, фізіотерапія, існує експрес-діагностика. Особливо привабливим в зимовий період є лижний спорт та катання на санках, кліматотерапія в умовах середньогір'я (1000–2000 м над рівнем моря). Проводяться екскурсії, спортивні тренування.

В умовах бази відпочинку "Плаї" (80 ліжкомісць) (Тячівська курортно-рекреаційна зона) застосовується питне використання вуглекислої залізистої МВ Тарасівської з високими лікувальними властивостями, бальнеотерапія у вигляді вуглекислих ванн – у водолікарні, кліматотерапія. Вивчаються можливості розливу Тарасівського залізистого нарзану.

На базі відпочинку "Ялинка" (80 ліжкомісць) проводиться оздоровлення та лікування із зовнішнім використанням у вигляді ванн хлоридної натрієвої води Усть-Чорнянського родо-вища у водолікарні санаторію-профілакторію "Усть-Чорна", питне лікувальне використання місцевих джерел МВ с. Комсомольське, Руська Мокра, кліматотерапія.

Методи експрес-діагностики та методики лікувально-оздоровчих комплексів були розроблені в НПО "Реабілітація" МОЗ України.

Основним напрямком розширення лікувально-оздоровчих заходів в умовах ЛОК є будівництво критих та відкритих басейнів з використанням МВ, особливо термальних, хлоридних натрієвих та розсолів з доведенням їх концентрації до мінералізації моря (20–30 мг/л).

Попередні дослідження свідчать про ефективність оздоровлення та лікування в умовах ЛОК, що поєднують лікування та відпочинок. Поряд із лікувальною базою санаторіїв та санаторіїв-профілакторіїв вони значно розширюють можливості раціонального використання природних ресурсів Закарпаття, забезпечення потреб населення в санаторно-курортному лікуванні та відпочинку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кричфалушій В.М. // Розвиток рекреаційно-туристичного комплексу Закарпаття: шляхи і перспективи: Мат.наук.-практ.конф. – Ужгород, 1997. – С.217–222.
2. Лемко І.С. // Економіка Закарпаття сьогодні і завтра: шляхи виходу із криз: Мат.наук.-практ.конф. – Ужгород, 1997. – С.345–348.

Summary

NEW APPROACHES IN THE RATIONAL EXPLOITATION OF TRANSCARPATHIAN MINERAL RESOURCES

Krichfalushi V.M., Lemko I.S., Dzhumurat I.J., Keminy N.S., Shimonyak V.M., Reznichenko V.P., Kantur V.G., Phomin M.G., Krailo M.A.

*ODP "Zakarpatturist",
SRC "Rehabilitation" (Uzhgorod)*

Possibilities of rational use of Transcarpathian balneological resources are substantiated. The experience of the creation of institutions with complex cure, prophylactic, health improvement purposefulness of activities in CHC and CSHC "Narcis", "Latorica", "Polonina", "Trembita", "Tisa", "Play", "Yalinka" is analyzed.